

Handwritten text on a small paper label at the top left corner of the book cover.

II f
1042

ORATIO
De
SUBDITORUM
ERGA MAGISTRATUS
OFFICIO,

ATHENIS LEUCOREIS,
SOLENNI RITU,
IN ACROATERIO MAJORE,
EX MEMORIA HABITA

A
JOHANNE AUGUSTO *Herdermannen/*
MISNENSI,

ANNO
RECUPERATÆ GRATIÆ
CLO. IOC. LXVIII.

V. IDUUM FEBRUAR.

Charactere FINGELIANO excudebat MICHAEL MEYER.

ORATIO

De

SUBDITORUM

ERGA MAGISTRATUS

OFFICIO

ATHENS LINCORIS

SOLENNI RITU

IN ACROTERIO MAJORE

EX MEMORIA HABITA

JOHANNIS AUGUSTO

MISITENSIS

ANNO

REPUBLICANA GRATIA

MDCCCLXXIII

ANNAE AMALIAE

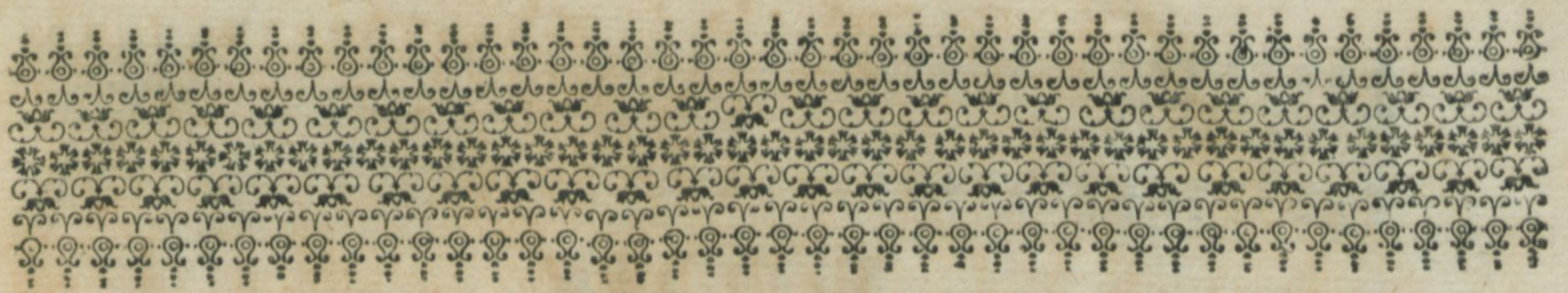

NOBIS ORSE ONI
GLORIA RELICTA

HASC

Character Pincellano exudebat Michael Meyer

HASCE LABOLUM ACADEMICORUM PRIMITIAS
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO
PRINCIPI ET DOMINO,
DOMINO
JOHANNI GEORGIO,
SECUNDO,
DUCI SAXONIÆ, JULIÆ, CLI-
VIÆ, MONTIUM:
SAC. ROM. IMP. PRÆFECTO PRÆTORIO ET ELECTORI,
LANDGRAVIO THURINGIÆ,
MARCHIONI MISNIÆ,
ET UTRIUSQUE LUSATIAE,
BURGGRAVIO MAGDEBURGENSI,
COMITI MARCHÆ ET RAVENSBERGAE,
DYNASTAE RAVENSTEINII, ETC.
PRINCIPI AC DOMINO SUO
CLEMENTISSIMO,

RECTOR)a(HASCE

HASCE LABORUM ACADEMICORUM PRIMITIAS,
BONUM NEMPE AC OBSEQVIOSUM
SUBDITUM,

PENICILLO ADMODUM RUDI DEPICTUM,
AB AUGUSTISSIMO

SERENITATIS EJUSDEM
NOMINE

SIBI LUCEM,

QVA OMNI EX SE CARET,

FOENERATURUM,

PIETATEM SUAM SUBJECTISSIMAM

DEVOTISSIMO ANIMI AFFECTU

DECLARATURUS,

EA SPE FRETUS, FORE,

UT SERENO VULTU,

AD CLEMENTIÆ IPSIUS PEDES

HUMILLIME DEPOSITUM

ALTISSIMO FAVORE GRATIOSISSIME ADSPICIAT,

AUCTOREMQUE EJUS,

OPPIDO INDIGNUM LICET,

ELECTORALIS GRATIÆ RADIIS ILLIS,

QVOS AD INVIDIAM USQUE ABUNDE SATIS

IN PARENTEM DERIVAVIT HACTENUS,

COLLUSTRARE NON DEDIGNETUR!

DAT, DICAT, CONSECRAT

JOHANNES AUGUSTUS Berdermann.

RECTOR

RECTOR
ACADEMIÆ VVITTEBERGENSIS,

CONRADUS VICTOR SCHNEIDER,
BETTERFELDA SAXO, PHILOSOPH. ET
MED. DOCT. PROF. PUBL. ET FACULT. ME-
DICÆ SENIOR, &c.
CIVIBUS ACADEMICIS S.P.D.

Nihil adulationis sententia eorum habet, qui in Principe ac supremo Magistratu potentiam dignitatemque divinæ supparem in civilibus agnoscunt. Ut enim invisibile Numen humanis usurpandos oculis vicarios, ad universi huius, quod possident mortales, moderamen dedit; sic, ne auctoritas deesset muneri supremo, imagine divinitatis ac terrestrium Deorum nomine nobilitavit idem. Verum adeò assertum hoc, ut, cum in crassissima sacrarum rerum ignoratione gentiles versarentur, vel manibus palparent tamen Numinis in Principe præsentiam. *Principem dat DEUS, qui erga omne hominum genus vice suâ fungatur*, ingenua Secundi de Trajano vox extat. Nec quicquam servile M. Terentii, Romani Equitis, oratio de Tiberianâ potestate sapit: *Tibi summum rerum iudicium dedere Dii: nobis olsequii gloriare relicta est.* Efferæ etiam, ac, quas inter barbaras ponimus, nationes Scytharum, Tatarorum scilicet, Turcarum & Parthorum, divinæ Majestatis characterem Imperatoribus Dominisque suis impressum, à priscis inde seculis hucusque venerantur. Apud eos, qui cum civilitate morum purâque fide, oracula cœlestis veritatis ad articulos pernôrunt, ut profundior arcani huius æstimatio est, ita certior illustriorque sensus ejus etiam videtur. VOS DII ESTIS, & FILII ALTISSIMI! ô incomparabile testimonium! ô testem exceptione omni majorem! Mirum equidem haberi poterat, cur pro larvato Principe, sophi-

A

sma-

smatum civilium architecto, nihilque non ex tyrannide occultâ speciosâque moliente, (qualis fuerat *Tiberius Cæsar*,) curârit adeò divina providentia, ut & sibi mox adjungeret vaferimum Monarcham, & tributa in honorem & necessitates ejus posceret ab assveto libertatis populo? Sed tamen, *DEO, quæ DEI sunt, reddite!* & *CÆSARI, quæ CÆSARI DEBENTUR!* gravisimè Servator ipse monuit. Habet hoc cœlestium origo rerum scilicet prærogativæ, ut (elogio *Alphonsi Regis*) *sub Dei curâ & tutelâ sacræ letæq; agant:* adeò, ut divinos monitis prælagiaque de periculis futuris & insidiarum admirabiles experiantur revelationes. De fraudibus occultis Cæsari *Friderico* structis *Guntherus*, *Ligurinus* canit:

*Non tamen occulti potuerunt fallere Regem
Instrumenta doli; cœlestia pectora sanè
Nil transire potest.* — — —

Quæ cum ita sint, ecurr non animis, gestibus, verbis denique & factis, immò sanguine ac vitâ Principibus divinis pietatem cum obsequiis approbaremus humiles? Et essent plurima id genus proferenda alioquin hîc, nisi eo Nos labore jam levasset *florentissimus* & ad præclara quæq; spatia conficienda natus juvenis **JOHANNES AUGUSTUS WERDERMANNVS**, *Misnensis*, dignus tanto Patre filius, dum **DE OFFICIO ERGA SUPREMOS MAGISTRATVS SVBDITORVM**, ex memoriâ, pro rostris, solenni ritu dicere in animum induxit. De quo quidem argumento ita ille perorabit postea, finitis ex more sacris pomeridianis, in *Acroaterio* majore, ut pietatis simul & ingenii & politissimi laboris gloriam promeritus videri jure possit. Vestrum est, **CIVES ACADEMICI**, prolixâ, benevolaque acroasi ornare actum hunc. Nec enim à recto deerrare unquam potestis, si probissimos concives favoris & plausûs incitamento ipsi exempla virtutum inde petituri, ad majora provocetis. Hoc verò de Vobis & speramus & pollicemur juxtâ. P. P. *Dominicâ* **INVOCAVIT**,
Anno recuperatæ gratiæ clc lcc **LXVIII.**

IN

IN NOMINE JESU!

ORATIO

De

SUBDITORUM
ERGA MAGISTRATUS
OFFICIO.

Si quisquam
fuit unquam,

RECTOR MAGNIFICE,

VIRI REVERENDI SUMME, NOBILISSIMI, CONSULTISSIMI, EXPERIENTISSIMI, EXCELLENTISSIMI, AMPLISSIMI, PATRES ACADEMIE CONSCRIPTI, DOMINI, PATRONI, PRÆCEPTORES, AC PROMOTORES OMNI OBSEQUIORUM CULTU ÆTATEM DEVENERANDI; VOSQUE CÆTERI OMNIUM ORDINUM ET DIGNITATUM AUDITORES HONORATISSIMI, LECTISSIMI,

Si quisquam, inquam,
fuit unquam, qui verba facturus Rostra
hæc conscendit timidus, ego certè, fal-
lor, an quisquam alius? ego ille sum.
Nam, quæ singula ad dicendum huc ac-
ceden.

A ij

ceden.

cedentibus timorem incutere consueve-
runt aliàs, ea profectò hodierno mihi die
objiciunt se universa. Sive enim loci ob-
servantia & amplitudo afferre quid per-
turbationis potest, WITTEBERGÆ
dico: sive ipsorum Audientium digni-
tas, in magnà sapientissimorum Patrum
aliorumq; lectissimorum Virorum fre-
quentià dico: sive ipsius deniq; Orationis
indoles, de SUBDITORUM ERGA
MAGISTRATUS OFFICIO di-
co. Ex hoc loco dicere, si quisquam est,
qui parum putet, eum necesse est, in maxi-
marum, earundemq; toto Orbe notissi-
marum rerum ignoratione versari to-
tum. Ecquis enim hodie tam inacces-
sus, tam ab omni hominum consortio in
terris angulus est, quo præstantissimæ
hujus Universitatis non pervaserit fama?
Quis populus, quæ gens, quæ hominum
natio vel tam immanis atq; barbara, vel
tam exculta disciplinis & artibus, quam
non jam pridem gloriâ non modò & no-
minis sui splendore, verùm & admiratio-
ne compleverit florentissima hæc, (flo-
reat!

reat! floreat!) Wittebergenfium Acade-
mia? Dicere in ampliffimo tot eruditiffi-
morum hominum coetu, quò nihil, nifi
perfectum ingenio, elaboratum indu-
ftriâ, afferri oportet, quòtusquvisq; quæfo,
eft, qui non metuat? Splendidiffima Ec-
clefiæ lumina, illuftria Reipublicæ colu-
mina, graviffima literariæ rei præfidia, &
exoptatiffima Patriæ demum ornamen-
ta intuentem non commoveri, tantum
id quidem eft, ut non dicam in meam
hanc ingenii mediocritatem, fed in ho-
minem, qui cæterorum extimescat de fe
judicia, cadere vix quempiam poffe vi-
deatur. Etenim, fi Demofthenes, Græ-
corum eloquentiffimus olim, apud Phi-
lippum, Regem, Amyntæ filium, verba
facturus, in ipfo ftatim orationis limine
obftupefactus, majeflate, ut credibile eft,
tanti viri perterritus, obmutuit; quid ei
tandem animi efse putabitis, Auditores?
qui cum illo nequaquam conferendus,
apud eos tamen dicit, ad quos cum ocu-
lorum convertit aciem, totidem fibi con-
fessum principum eruditione Virorum

non

A iij

intue.

intueri videtur. De SUBDITORUM
veró ERGA MAGISTRATUS OF-
FICIO dicere, negotium oppidò ma-
gnum & prolixissimum haberi potest.
Nam in tam ubere ac copiosâ materiâ ne-
cesse omninò est, unicuiq; Audientium
in mentem venire quàm plurima, quæ &
commodè dici queant, & à quonam dici
debeant: num à teneræ adhuc ætatis &
doctrinæ studioso, an ab alio peritiori
quolibet, vel Theologo, vel Politico? Ne-
que fieri potest, ut, quicquid cogitant sin-
guli, dicat unus. Quid? quod & ita affe-
cti sæpiculè sint hominum animi, ut, cum
quis, quod ipse dixisset, id à eo, qui di-
cit, videt omisum, non hoc quoque po-
tuisse, sed hoc potissimum debuisse dici
contendant. Dum ergò pro suo quisq;
captu, quid dicturus ipsemet fuerit, cogi-
tat, & alia propè fastidians omnia, dum
dicatur id unum, avidè expectat; quic-
quid dixeris, semper omisisse præcipua vi-
deberis; & omnia dixisse communia ac
contrita, quòd ea non dixeris; quæ si di-
xisses, ipsa quoque viderentur aliis obsoleta

non

non minùs ac vulgaria. Ut melior adeò
hâc in parte illorum sit conditio, qvi in
aridis ac sterilibus versantur argumentis,
qvorum, sive abundârunt, laudatur in-
genium; sive defecerunt, materiæ accu-
satur jejunitas; cùm contrâ, ubi amplif-
sima dicendi seges est, qvicquid allatum
fuerit, materiæ adscribatur ubertati, qvic-
quid omissum verò, Tibi. Sed, cùm be-
nevolentiam Vestram, Auditores Ho-
noratissimi, hoc ipso in confessu tot tam-
q̄ve præclaris argumentis exhibueritis
ante me aliis, candidissimum mihi vi-
deor polliceri augurium, certòq; confi-
dere futurum, ut in præsentis quoque di-
centis conatum prosequamini benevolè.
Nolite enim existimare, me præcipiendi
aut docendi, (quod neque in ætatem
meam, neque captum ingenii & doctri-
næ modum cadit) has suscepisse partes;
sed qvicquid hujus conor, id ad exer-
cendi præparandiq; ingenii tantùm ra-
tionem spectari cupio. Quare Vos,
RECTOR MAGNIFICE, cæte-
riq; Auditores, eâ, quâ decet, animi sub-
missi-

0013

missione & observantiâ peto, ut ex veteri Oratorum formulâ lingvis & animis dicturo faveatis, Vestroq; adeò favore & studio, cessantem animum excitare, cunctantem impellere, hæsitantem confirmare, & totum trepidantem erigere non tantùm, sed dicta benignè quoque & comiter interpretari haud dedignemini; non ignari, quòd ab homine adolescente inchoati saltim, & non eruditi studii sibi conscio, afferri exactissima quæque non possint. Vel hoc etiam ad laudem mihi fuerit satis, si de re gravi atq; difficili non ineptè nimis aut absurdè dixerò. Ne verò & justas fortè hîc transiliam metas, brevitatem ipsimet mihi imperabo, circumdaturus cancellos, intra quos mea se, nolit, velit, coarctet oratio.

Qui in bivium aliquod incurrunt, subsistunt, animiq; (ut cum Plauto loquar) incertantur, quâ potissimùm eundem viâ, tandem, ubi diu multumque dubitarunt, quòd Hermes non adsit, qui, quo compendio irent, monstraret, regiâ pergunt,

gunt, & rectâ progrediuntur: Ita hîc me
hærerere animadverto, cùm in uberrimâ
hâc, copiosissimâq; materiâ, variæ mihi
pateant viæ, ut, ubi incipiam, ubi desi-
nam, quid in primis dicam, aut taceam, in-
venire haud facilè possum. Nam si per-
texere ordine & ire per singulas SUB-
DITORUM Virtutes, ac recensere
eorum Officia velim, pluribus mihi &
spatiosissimis clepsydris opus foret. Us-
que adeò vastus dicendi mihi se pandit
hîc campus, ut si vela danda essent oratio-
ni, verba faciliùs, quàm finem inveni-
rem & exitum. Verùm, quemadmo-
dum illi, qui ex floribus hinc inde lectis,
serta concinnant, non totum copiis suis
spoliant campum; sed ex illo ea tantùm,
quæ sufficere contexendæ corollæ vi-
dentur, reliquis omisis, decerpunt, ut
alii quoq; materiam inveniant similis la-
boris; ita & ego in præsentî selecturus
sum ea, quæ commodissima mihi puta-
bo, reliqua, infinita propè, tractanda reli-
cturus aliis. Qui fulminatorem DEUM
ex veteribus finxere Jovem, rem mihi vi-
den-

B

den-

dentur minimè ludicram in scenam pro-
tulisse, sed publicas societates divini Re-
giminis voluisse esse imitatrices. Quàm
tetra enim inter homines existeret
ἀταξία & confusio, si cum promiscuâ
multitudine imperandi vices commu-
nicaret **MAGISTRATUS**, hâc fa-
bulâ prudens indicare voluit antiquitas,
quâ caudam Draconis narrant, gliscente
dissensione, à capite postulâsse, ut seqvi
non cogeretur semper, sed liberam quoq;
alternis obtineret prægressionem, for-
titamqvè præeundi munus, graviter,
difficulter, & periculosè prodiisse, ca-
pite, quod contra naturam cæcis aliàs
furdisqvè obseqvi partibus cogebatur,
non mediocrem inde sentiente afflictio-
nem. **MAGISTRATUS** scilicet
regimine, seu imperio civili, nihil in hu-
manis utilius quicquàm & convenien-
tius, nihil magis necessarium existit.
Hoc enim medium est illud, quo se-
cundum **DEUM** conservatur Respubli-
ca; hoc Reipublicæ fulcrum, funda-
mentum, vinculum, adeoqve **Spiri-**
tus

tus ille vitalis, quo amisso, corruunt omnia. Hoc defensantur probi, coërcentur improbi; adeo, ut non immerito cum virgâ comparetur Circaëa, quâ captæ mitescere feræ hominesq; fingebantur. Anarchiâ contrâ quid cogitari monstrosius potest aut perniciosius? Hæc effrenem & dissolutam vitæ morumque licentiam, pestilentem scelerum impunitatem, horrendam rerum omnium confusionem, ac stupendam calamitatum molem in Rempublicam introducit. Nam, sublato **MAGISTRATU**, Leges, quæ Reipublicæ vita agnoscuntur meritisimò, mutæ silent ac enervæ jacent: quandoquidem **MAGISTRATUS**, sit Lex loquens, & tanquam jus quoddam animâ præditum & robore, quod non tantum imperat, sed curat etiam, ut mandata justam sortiantur executionem. At verò, cum à seipso non existat **MAGISTRATUS**, sed constitutus ab ipso met **DEO**, qui, sicut ipse est summus totius Mundi Dominus, à se ipso potestatem habens & auctoritatem imperandi

creaturis omnibus; ita & omni, qui in ter-
ris est MAGISTRATUS, largitus pri-
mò non modò dignitatem est, sed & Do-
minium, potestatem & imperandi au-
ctoritatem ipsi contribuit; quæ propter e-
tiam, (ut inde potissimum exordiar,) à
nullo non SUBDITORUM requiri-
tur, ut & MAGISTRATUM suum a-
gnoscat, tanquam DEI in his terris Vi-
carium. Non est potestas, nisi à DEO:
DEI minister est, bonis in præmium, in
pœnam malis. Vos SUBDITI ergò
reddite honorem, cui debitis, gravis-
simum ipsius DEI verbum est. Vos Dii
estis & Filii altissimi! eminentissimum ali-
bi supremæ potestatis elogium est. Nimi-
rùm talis origo Majestatis, qualis flumi-
num. Flumina ex mari omnia egrediun-
tur; eadem in idem regrediuntur postli-
miniò. Principes peræquè dat DEUS,
DEUS recipit ac aufert: per illum Reges
regnant, ab illo constituuntur pariter ac
transferuntur regna. Nec quicquam
adulationis habet ingenua pariter ac
animosa M. Terentii, Equitis Romani,
de Ti-

de Tiberianæ potestatis origine, oratio:
Tibi summum rerum iudicium dedere
Dii: nobis obsequii relicta gloria est. Sed
utinam, utinam invenirentur hisce tem-
poribus non nimis multi, qui Imperan-
tium labefactare audent. Majestatem.
Contemptus enim **MAGISTRATUUM**
ita hodiè multorum obsedit animos, ut ri-
diculi sint, qui mirentur hodiernas Impe-
riorum & Rerum publicarum turbas, in-
ternecciones exercituum & juventutis
strages: nec simul infestos adversus Prin-
cipes **SUBDITORUM** contemplantur
animos. Nil prohibet, quò minus divi-
næ Majestatis violatores alloquar hîc, An-
glosillos, nempe Regicidas. Vos estis,
quos & impietatis, & perfidiæ, & parricidii,
coram toto mundo peragam reos si-
mul & condemnabo. Dicite, quem &
unde habueritis? Dicite, quem & quare
interemeritis? Patrem occidistis, Regem
trucidastis, **DEI** è medio Vicarium sustu-
listis. O furorem inauditum! ô nefas ulti-
mum! ô inexcusabile flagitium! Hoc cine-
est **DEUM** timere? Hoc cine est Regem

B iij

hono-

honorare? Respicite saltem ipsa indolis so-
lertioris bruta, ut suos venerantur Re-
ges. Leonem quadrupedia non lædunt,
non laceffunt, non violant; Rex enim est,
Caput est, Princeps est. Leones magna-
nimitate, potentiâ & auctoritate Reges
sunt, quorum etiam in insignibus simula-
cra gerunt. Aquilam universa avium ca-
terva quàm colit submissè atque revere-
tur. Prudentissimum apicularum genus
quàm comiter, quàm circumspectè suum
observat antesignanum! Vos, brutis dete-
riores ipsis, Regem vestrum, Regicidæ,
Caput vestrum, Principem vestrum, Ca-
rolum Monarcham, infandis modis,
Throno, sceptro, vitâque deturbâstis.
Naturæ est dictamen: DEUM colas! Ha-
bes in Rege expressum DEI characterem.
Naturæ imperatum est: Parentes hono-
rate! Pater est, Rex pius bonusque; & tan-
tò venerandus magis, quântò pluribus
præest simul & prodest liberis subditisq;
Est hæc, Auditores, non scripta, sed nata
Lex; quam non didicimus, accepimus, le-
gimus: verùm ex naturâ arripuimus, hau-
simus

simus, expressimus: ad quam non docti,
sed facti, non instituti, sed imbuti sumus,
ut Regem, ut Patrem veneremur. Pro-
deant universæ, quotquot vel sunt, vel
vixere gentes, deliberent, pronuncient!
consensum in id jam pridem ab omni po-
pulo fuit, colendum, timendum, & omni
obsequiorum genere demerendum bo-
num legitimumq; principem esse. Lo-
quantur Asiatici Africaniq;ve homines, ac
ipso orbis Hemisphærio à nobis dirempti
extremè barbari, Americani! Vos, qui-
cunq; præter Anglos istos estis, Europæi
universi, judicate, dicite, quid hoc sit,
Regem, Dominum, Patrem patriæ, cri-
minibus convictis accusare, accusatum
reum peragere, damnare? Quid dicam?
securi percutere. Vos verò, quicunq;ve
boni deprædicari vultis **SUBDITI**,
colite **MAGISTRATUM** vestrum. Co-
lite eum honore, quo potestis, maximo.
Cogitate, quod imperiū ab ipso **DEO** ipsi
sit traditum. Credite quòd universorum
Dominus, Coeli ac Terræ Dominator,
DEUS, eodem, tanquam vicario suo his in
ter-

terris, utatur: vicario in bonorū patrocini-
um: vicario in facinororum terricula-
mentū: vicario, ut sit prospector in rebus
incertis, premonitor in dubiis, tutator in
periculosis, opitulatur egenis: vicario, ut
fulciat nutantia, regat secunda & corrigat
adversa. Cavete, ne ore improbisimo
maledicatis eidem, aut quoquo detraha-
tis modo; quin efficitur potius, ut si quos
fortè habeat, ceu homo, naves, prudenti
tegatis disimulatione. Quod enim filiis à
Sapiente dictum: in opere, sermone, & o-
mni patientiā honora patrem tuum, idem
& vobis dictum esse existimate. Quod
servis imperatum ab Apostolo, ut ferant
omni timore Dominos, non tantum bo-
nos & modestos, sed duos etiam ac dif-
ficiles, idem quoque & vobis præceptum
esse statuite. Sed quid in reverentiæ com-
mendando moror adeò hic officio? usu
potius illud, quam verbis exhiberi con-
stat; quare ad alteram boni **SUBDITI**
virtutem, quam Obedientiam esse novi-
mus, orationis meæ cursum dirigo. Sem-
per ita fuit, semper est, semperque erit, ut
ha-

habeat Mundus, qui imperet, & cui imperetur, qui regat, & qui regatur. Neque hic immunem sese quisquam esse dixerit. Ut salva igitur membrorum omnium cum capite suo permaneat conexio, id populi videtur esse officium, debitam Principis sui mandatis obedientiam præstare. Meminerit ergò **SUBDITUS** os Imperantis diligenter observare, edicta ejus, mandata, imperata, pro viribus exequi, ejusdemq; mores ac ingenium, quatenus divinæ voluntati non repugnant, legem putare, non tantum, quia periculofum fit & capitale, contra ejus mentem aut edicta facere; verum etiam, quia ipsa **DEI** lex, atq; adeò conscientia nostra, ad obedientiam **MAGISTRATUI** præstandam obstringit nos. Ex amore Principis obsequium nascitur in **SUBDITIS**, & ex obedientia clientis **SUBDITI**q; amor surgit in Patrono. Faceffant igitur, qui imperium potestatis à **DEO** concessæ & approbatæ, quasi ipsius **DEI** imperio, cui parere semper convenit, adversaretur,

esset

C

im-

impugnant. Parùm enim illi perpendunt, quòd, Magistratui qui resistit, omnis boni ordinis auctori, DEO, reluctetur. Facessant, qui imperium civile ideò excutiendum clamitant, quòd meliùs sit, obedire DEO, quàm hominibus. Quod si enim mandatum Principum divino consonat, obedientiam ei denegare utique injustum est. Quod si verò obtrudantur decreta, quibus Majestatis divinæ violatur gloria, non hominum auctoritati, sed DEI voluntati potius obtemperandum est. Facessant etiam hic insipidi censores, qui naturæ paritatem urgent, cui vim fieri blaterant, si homini alius imperet homo. Qui enim in Rebus publicis constituendis, Legibus ferendis, & salutaribus institutis sancendis laborârunt olim, in eo maximè studium & operam collocârunt suam, quâ potissimum ratione æqualitatem quandam inter cives conservarent, ne alii aliis essent inferiores aut superiores, ne superiores inferiorum adversus se concitarent invidiam, indequæ seditiones intestinæ

stinæ turbæ, tumultus & civilia tandem
bella enascerentur. Quæ opinio adeo
probabilis visa fuit iis, qui in populari ali-
quandiu vixerunt statu, ut non dubitâ-
rint, æqualitatis ejus conservandæ studio,
pessimam in civitates introducere con-
suetudinem, virtutis nempe omnis & ho-
nestatis hostem, Ostracismum, quo eos,
qui vel virtutis splendore antecellerent
aliis, vel opum & divitiarum industriâ suâ
acquisitarum abundantiam subvenirent
indigis, multorumque sibi favorem & be-
nevolentiam hoc conciliarent benefi-
cio, vel amicorum numero alios vince-
rent, in exilium è civitate pellerent, non
sceleris quidem, aut facinoris alicujus
perpetrati, reos, sed quod virtute, digni-
tate, opibus & amicitiam pollerent. Hoc
verò quid aliud est, quam virtutem rele-
gare? proscribere honestatem? fortitudi-
nem, justitiam, prudentiam, excludere,
pellere, contemnere? Et ne hæc in re er-
rare videantur, ab ipsius naturæ incuna-
bulis æqualitatem hanc arcessere non
dubitant. Afferunt enim quod Natura

communis omnium mater fit, & ob id nos omnes, tanquam liberos suos, amore suo pariter complectatur, quod nemini sit noverca, omnibus aequè sua largiatur dona, neminem abjiciat, praetereat neminem, spernat neminem. Ejusque documentum certissimum, ipsorum quidem opinione, adducunt, quod, cum Adam agrum coleret, & Eva tractaret colum, tum nobilis nullus, primas nullus, superior nullus fuerit, sed paritatem omnes observarint. Quae, cum ita dicuntur, aliquam quidem veri mentiuntur speciem, sed, si paullo examinentur accuratius, quam longè à vero recedant, facile, ut arbitror, judicabunt sapientiores. Quod si enim eorum, quae in universo hoc cernuntur rerum ambitu, subducere rationes velimus, luce profectò meridiana clarius apparebit omnibus, nihil in naturâ magis esse usitatum, quam ut, certo quodam adhibito ordine, alia praeferat aliis, & quaecunque, in certo quodam genere disposita, ad unum quasi reducat principium. Coelestia si contem-
mur,

mur, omnium Astrorum quasi Regem
& Principem, Solem, intuemur, qui lucis
splendore, caloris fervore, pulchritudi-
nis decore, ita reliquas antecedit stellas, ut,
eo præsente, ne quidem, Lunâ exceptâ,
sub visum veniant. Et quod in sideribus
Astronomi, id in Metallis animadverte-
runt Chymici. Aurum enim, pretio, pon-
dere & claritate reliquis omnibus ita an-
teit, ut non prudentum tantùm judicio
reportet palmam, sed puerorum etiam
oculos, occultâ quasi vi, ad se rapiat. Et
quid multis hic tandem opus est verbis?
Vel ipsæ apes, quæ ut labore, industriâ &
diligentiâ alia penè animantia superant
omnia, certissimum ordinis documen-
tum in eo nobis exhibent, quòd Regem
habeant, quem tantâ observant reveren-
tiâ, ut nullæ è domibus exire audeant,
non in aliquos prodire pastus, nisi Rex
fuerit egressus, & volatûs sibi vendicave-
rit principatum. Valeant igitur, qui
clamant, à naturæ institutis abhorrere, a-
liqua ut sit eminentia & æqualitas: abeant
& discant, nihil in rerum naturâ esse,

C iij

quod

quod tam studiosè inculcaverit natura,
atque hoc unum, ut ne essent æqualia omnia,
sed suis quæque distincta gradibus
suavisissimam harmoniam efficiant &
concentum. Sciant, ab ipsismet homini-
bus ita statutum esse & transactum, ut
sint qui pareant, & qui imperent. Isti ve-
rò omnes, qui aliorum potestati se subje-
cerunt, nutum quoque illorum sequi de-
bent. Scitè admodum & sapienter hanc
in rem Lacedæmoniorum Rex, Theo-
pompus, dicenti cuidam, Spartam idcir-
cò servari diu, quòd Reges benè imperare
didicissent, respondit: quia potius, quia
cives ultrò Regis audientes essent dicto.
Induite igitur, induite, quotquot in pa-
rendi necessitatem estis dati, imperium
animis, quam libentissimè, sequimini
iussa magistratus vestri, tradite vos ve-
straque omnia ejus potestati. Nam qui
morigeri sequuntur dicta, MAGI-
STRATUUM benevolentiam, tan-
quam vallo cincti, & suppliciorum pœ-
narumque metu vacant & bonis, divini-
tibus sibi concessis, tuto securèque fruun-
tur.

tur. Neque verò hæc eò à me dicuntur, quòd, quæcunq; præceperit **MAGISTRATUS**, iusta sint illa, an iniusta, simpliciter facienda existimem; (hîc enim illud valet, magis obediendum **DEO**, quàm hominibus,) sed illud assero, **SUBDITUM** exploratas habere semper debere omnes obsequendi iustas occasiones, prudenterq; temporum discernere oportunitates, ne importunè resistendo **MAGISTRATUS** edictis, exitium sibi accersat, & Reipublicæ demùm statum malitiosè labefactet. Omnibus enim rebus, actionibus omnibus, & consiliis omnibus suum præstitutum tempus opportunum idoneumq;ve est, quod, qui sapit, imprimis observat; qui verò negligit, ad infinitas molestias ac miserias, quibus humanum genus alioquin obnoxium videtur, multa sibi incommoda accersit, malaq;ve multa, cum reliquis in rebus omnibus, tum in iis potissimum, quæ ad **MAGISTRATUUM** pertinent Obedientiam, in quam qui deliquerit, tametsi *ἐπ' αὐτῷ φόρῳ, παρ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα* non punia-

puniatur, sed in longum penè tempus
pœna differatur, nihilo tamen minùs
eam subeundam semel sibi intelligit, aut
Principe injuriam hâc in vitâ ulciscente,
aut DEO imposterùm scelus punituro.
Neque eò etiam hæc spectant, ut Princi-
pes ac **MAGISTRATUS** adversus
SUBDITOS Tyrannide armemus,
quasi summa ipsis & absoluta quidvis in
quovis statuendi competat potestas,
quin immò cum homines sint & ipsi, fini-
tam & circumscriptam esse suam agno-
scant, oportet. Quare ita se gerat erga
SUBDITOS suos **MAGISTRAT-**
TUS, ut qui se quicquid nōrit Regum
Regi esse subiectum, à cuius vindice ma-
nu non eripiet eum humana potentia,
si impietate, injustitiâ, crudelitate suum
contaminârit solium. Cæterùm verò,
quemadmodum munus periti Equitis
est, Equum recalcitrantem reddere man-
suetum, ut ille nec frenas spuſat, nec du-
riorem obvertat cervicem; sic Principis
quoque erit, benignitate, æqualitate &
gratiâ ita sibi devincire **SUBDITOS**, ut
suâ

suâ parere sponte & certatim conten-
dant, nec obluetante animo, sed prom-
pto studio mandata conficiant & obse-
quio. Qvis enim felix ac diuturnum pol-
liceri illi ausit imperium, qui civium suo-
rum animis non tam amorem ex bonita-
te, quàm ex crudelitate metum instillare
cogatur? Neq; enim quos servire cogit
necessitas, sed quos ad morem incitat vo-
luntas, ii demum utiles Reipublicæ exi-
stere consueverunt cives. Spectat huc
prudentissimum illud, quod Plutarchus
refert, Arati ad Philippum, Macedonem,
alloquium dicentis: Multi, ô Rex, in
Cretâ magniq; è terrâ enati sunt montes,
multi in Bœotia & Phocide, tum in A-
carnaniâ quoque & mediterranei & ma-
ritimi mirificè muniti sunt loci, quorum
Tu, cum nullum occupares, omnes ta-
men incolæ ultrò faciunt imperata;
quippe Saxis & præcipitiis inhærent la-
trones, Rex fidelitate suorum & favore
fortius tutiusq; nihil habet. Verume-
nimverò cum & Imperantium hæc plerū-
que sit indoles, ut, etiamsi miti placidoq;

D

sint

sint ingenio, lenitatis tamen nomine con-
temptum populi si incurrere se senserint,
excandescant vehementer, & imperium
exasperent: **SUBDITIS** danda id dili-
genter est opera, ne facilitate **MAGI-**
STRATUS abutantur, ejusq; humani-
tatem in sævitiam, benignitatem in parsi-
moniam convertant. Quocircà si tran-
quillo Reipublicæ statu perfrui cupiunt
cives, expedit omninò, ut non tam in vi-
tam moresq; **MAGISTRATUS** sui in-
spiciant, aureosve hinc inde sibi pollice-
antur montes, quàm vitæ suæ propriæ
rationem ineant, & quid virtutis assequi
suæ adminiculo possint, diligenter pro-
videant. Obedientia, inquam, requiri-
tur à **SUBDITIS**, ut scilicet prom-
ptâ voluntate **MAGISTRATUI**,
tanquam Vicario **DEI** se subjiciant,
opera militiæ, togatæ & sagatæ, quæ
ad publicæ tranquillitatis defensionem
suscipiuntur, alacriter conferant, &
tributa ad conservationem Regimi-
nis, judiciorum & pacis publicæ citra
tergi.

tergiversationem dependant. Hæc qui prætermittunt malitiosè, criminis non subterfugiunt notam. Turpiter enim rerum pervertunt ordinem, prægnantemqve sævitiaë **MAGISTRATIUM** substernunt causam. Multum siquidem Majestati imperantis detrahunt, cum, qui parere debent, refractarios se præbent, & fastidiosè detrectant imperata. Quod si tulerint impunè, pessimum in Remp. exemplum datur, quo reliqua sic fascinari multitudo poterit, ut, excusso tandem imperio, ipsa tandem, quid agendum sit, regulâ quasi censoriâ præfinire audeat. Quid? quòd Majestate exutus solio, qve planè dejectus **MAGISTRATUS** ille videatur, cui subtrahitur obsequium. Sed quoniam sincera non est Obedientia, nisi amor subsit cum fidelitate conjunctus, boni quoque **SUBDITI** fuerit, **MAGISTRATUM** suum modis omnibus, quibuscunque poterit, tueri atque defendere. Requirere enim hoc ab eo videtur juramentum illud semel ipsi datum, quod sanctum debet esse & invio-

D ij

labile.

labile. Quod enim improbitatis genus
tetrius excogitari potest, quàm perjuri-
um & veri ludificatio? siquidem qui veri
contemptor est, fidemque violat teme-
rè, impius non modò in DEUM, sed
totius etiam humani juris & generis ever-
sor æstimari debet. Unde & Philoso-
phus censuit, perjurium & divinam ultio-
nem & humanam incurrere infamiam.
Quisquis ergò boni SUBDITI mereri
nomen discupis, fac, ut fidem MAGI-
STRATUI tuo datam serves sanctis-
simè. Fac, ut pro ipso vigiles, & sicubi o-
pus, armis viribusque pugnes. MAGI-
STRATUS enim Caput Regionis est.
Ut autem ex capite motus & sensus per
organa convenientia in membra corpo-
ris influunt; ita à MAGISTRATU ad
SUBDITOS varia promanant benefi-
cia. Cadente enim Capite, omnia si-
mul membra cadunt: de SUBDITIS
etiam actum est, quàm primum de MA-
GISTRATU. Existimo enim non
mediocriter ex usu Reipublicæ esse, si
vectigalium habeatur ratio. Laudo Ci-
cero

ceronem, qui censuit: Imperium sine ve-
ctigalibus retineri nullo modo posse. Ne-
que enim quies gentium sine armis, nec
arma sine stipendiis, nec stipendia sine
tributis haberi queunt. Quota enim
quæque Civitas aut Respublica eodem
semper statu permanet? Hannibalem au-
di: Nulla magna Civitas quiescere diu
potest: si foris hostem non habet, domi
inveniet; ut prævalida corpora ab exter-
nis causis tuta videntur, sed suis ipsa viri-
bus onerantur. Et ut in corpore quoti-
diè aggregatur aliquid, quod quandoquæ;
indiget curatione; ita quoque Respubli-
ca vel Civitas, gliscentibus vitiis, sic ali-
quando corrumpitur, ut remedio exter-
no, vel interno curari debeat. Externo
dico, cum, DEO sic permittente, bellum
infertur per raptores alienæ libertatis lu-
pos. Interno, cum labantem Rem publi-
cam potentiâ ac prudentiâ suâ firmat ac
sustentat MAGISTRATUS. Qui quidem quò
ejusmodi tela mutationum, latere (ut a-
junt) tecto, excipere possit, curam neces-
se est habeat ærarii, hoc est, tributorum,

D iij

in qui.

in quibus versari Reipublicæ nervos, ne-
mini habetur dubium. Fac etiam, ô Bo-
ne, ut **MAGISTRATUM** tuum ab
insidiis defendas, de quæ illis eum moneas,
velut Hufai ille, cujus sacer meminit Co-
dex, fecerat, qui Consilium Achitophe-
lis, & quid Absolon in animo adversus
Patrem, Davidem, habuit, fideliter ape-
ruit. Abscindantur verò omnes, quot-
quot prodicionem & seditionem moli-
untur adversus Principem suum. Prodi-
tio enim gravissimum in Republicâ ma-
lum est, quod tantum affert incommodi,
quæ tantum bona fides commodi. Intra
moenia enim atque in ipso urbis sinu ho-
stes efficit, brevi quæ id evertit omne,
quod plurimis retrò annis innumeri mul-
torum ducum pepererunt labores. Et
certè, qui fallendi arte sunt instructi, quò
commodiùs occultare fraudem possint,
in parvis præstruunt sibi viam, ut, dum
operæ est pretium, cum mercede fallant
eò majori. Unde verissimè dicitur, quòd
non sit pestis efficacior, quàm familiaris
inimicus. Est enim sicut ignis in gremio,
mus

mus in perâ, serpens in sinu. Memora-
tu dignissima Ruffini historia videtur. E-
rat is Elusæ in Aqvitaniâ humili loco na-
tus; at Constantinopoli in aulâ versatus,
sefe in Theodosii, Imperatoris gratiam in-
finuavit. Hinc ad maximos evectus
Magistratûs, in multos cum sæviebat
ipse, tum Imperatorem quoque sævire
laboravit. Sed tandem factus est Impe-
rii, ad quod aspirabat, Proditor, accitis
Hunnis, Imperii Hostibus. Verùm, quùm
jam splendidissimo apparatu acclaman-
dus esset Imperator, mille gladiis appeti-
tus perimitur, in frustra secatur, & inter
milites dividitur. Usque adeò pericu-
losa res Proditio est. Abscindantur, quot
quot conjurationes & tumultus contra
MAGISTRATUM suum excitare non
verentur. Motibus enim hujusmodi ni-
hil gravius esse potest, quandoquidem,
ubi à MAGISTRATIBUS suis dissi-
dent civēs, aut in hos ipsos conspirant,
corpus à capite dissectum perditionem
ejus, per quod spirat, meditatur. Per-
curre mihi Cæsarum vitas, haud temerè
quem.

quemquam invenies, ejusmodi conjurationum fuisse expertem. Testis mihi J. Cæsar, testis Claudius, testis Domitianus, testis Caligula & Vitellius, & quid Augustum prætereo, optimum alioquin & modestissimum Principem? quem ne ultimæ quidem fortis hominum conspiratione caruisse, Tranquillus auctor est. O felicem igitur illum, o ter & quater beatum **MAGISTRATUM**, qui gloriari de **SUBDITIS** suis potest, quod ita ab iisdem ametur, ut, si vel in venatione, vel aliàs aberraret, & solus in deviiis locis relinqueretur, nullas prorsus metuere habeat insidias, sed absque sollicitudine somnum capere possit in cujusvis **SUBDITORUM** sinu. Restat, Auditores, ut de Votis etiam, quæ **MAGISTRATIBUS** debent **SUBDITI**, sub finem aliquid adjiciam. Nec enim sufficit, ut **MAGISTRATUM** suum **SUBDITI** honorent, ut debita Obedientiæ præstent obsequia, ut fidem juramento confirmatam sanctissimè servent; sed requiritur etiam, ut Vota pro **MAGISTRATU** suo concipiant devota. Ita enim

MIVP

enim eos Doctor ille gentium eloquen-
tissimus, Paullus, voluit admonitos, ut o-
rationes & obsecrationes pro Regibus &
omnibus, qui in sublimitate constituti
sunt, intermittere non desinant. Ore-
mus igitur, oremus, quotquot piorum
SUBDITORUM mereri nomina cupi-
mus, ut omnipotens mundi Monarcha,
DEUS, MAGISTRATUM summum
Spiritu Sapientiæ, Spiritu Fortitudinis,
Spiritu Justitiæ instruere clementissimè
dignetur? Oremus, ne obsequia nostra
nobis sunt molesta. Oremus pro Eo ad
DOMINUM, ut in pace illius pax etiam no-
stra floreat. Faciamus id pro SERENIS-
SIMO PRINCIPE nostro nos pariter.
Effundat in TE, ELECTOR SA-
XONIÆ, Gratia fons inexhaustus
largissimos semper gratiarum imbres!
Mittat TIBI, DOMINE CLE-
MENTISSIME, DOMINUS
auxilium de Sancto, & de Sione tueatur
TE! Tribuat TIBI secundum Cor-
dis TUI placita, & omne TU-
UM

UM confirmet confilium! Impleat
DOMINUS omnes petitiones
TUAS & exhilaret TE lætitiâ vultûs
fui! Sospitet, vegetet, fervet, omniqve
gratiâ, benedictione ac felicitate quàm
copiosissimè TE cumulet, coronetqve!
Immota stet DOMUS TUA, & per-
stet incolumis! RUTA SAXONI-
CA continuò floreat, vireat, vigeat,
augescatqve indefinenter, ut sub ejus
umbra securè ac tranquillè vivant habi-
bentqve populi multi, ut sit maneatqve
universæ CHRISTI Ecclesiæ refugium
semper exoptatissimum, tutissimum!
Floreat Pax almasine ullo securitatis
dispendio. Consolidetur amor MAGI-
STRATUS & SUBDITORUM
mutuus! Largiatur TIBI, PRINCEPS
POTENTISSIME, DEUS bene-
volentiam & obsequium omnis populi!
Largiatur TIBI pacem & felicitatem!
Largiatur TIBI potentiam & victo-
riam! Sera sit & nepotibus demùm no-
stris nota dies illa, quæ tam ILLU-
STRE

S T R E D E P O S I T U M coelesti
Patriæ & natali domicilio tandem re-
donabit! Ita voveo! ita precor! Sed quid
addam plura, Auditores? Intelligitis i-
psimet, vel me etiam tacente, quid **SUB-**
DITI suo debeant **M A G I S T R A -**
T U I. Quamobrem diffidere ne velle
ingeniis videar, si de rebus nemini non
obviis differere diutiùs instituerò, vela
contraho, in quæ vadum me confero.
Metam si tetigi, in portu mihi gratula-
bor, sin aberravi, meæ ut in dicendo con-
donetis infantia, deprecabor. Sed ca-
put delineant, qui staturam nequeunt.
Dicunt aliqua, quorum non est omnia.
Faventes verò prudenter reputabunt se-
cum, Crotoniatem quoque illum
Milonem, ante, bovem quam fer-
ret, ferre vitulum didicisse. Cæte-
rùm malignitati proximum fuerit, ab
hâc ætate meâ poscere exactè pulchra
omnia, cui talia tentasse, aut voluisse sal-
tim, sufficere ad laudem etiam potue-
rint. Vestrum igitur est, Auditores, Ve-

strâ pro æqvitate facilè excipere pervul-
gatum istud, & nullis non Lycéis tritum,
in scenis notum, vel Comicorum
Plaudite, vel Orato-
rum

D I X I.

Handwritten text in blue ink, possibly a title or reference number, including the number 1042.

40

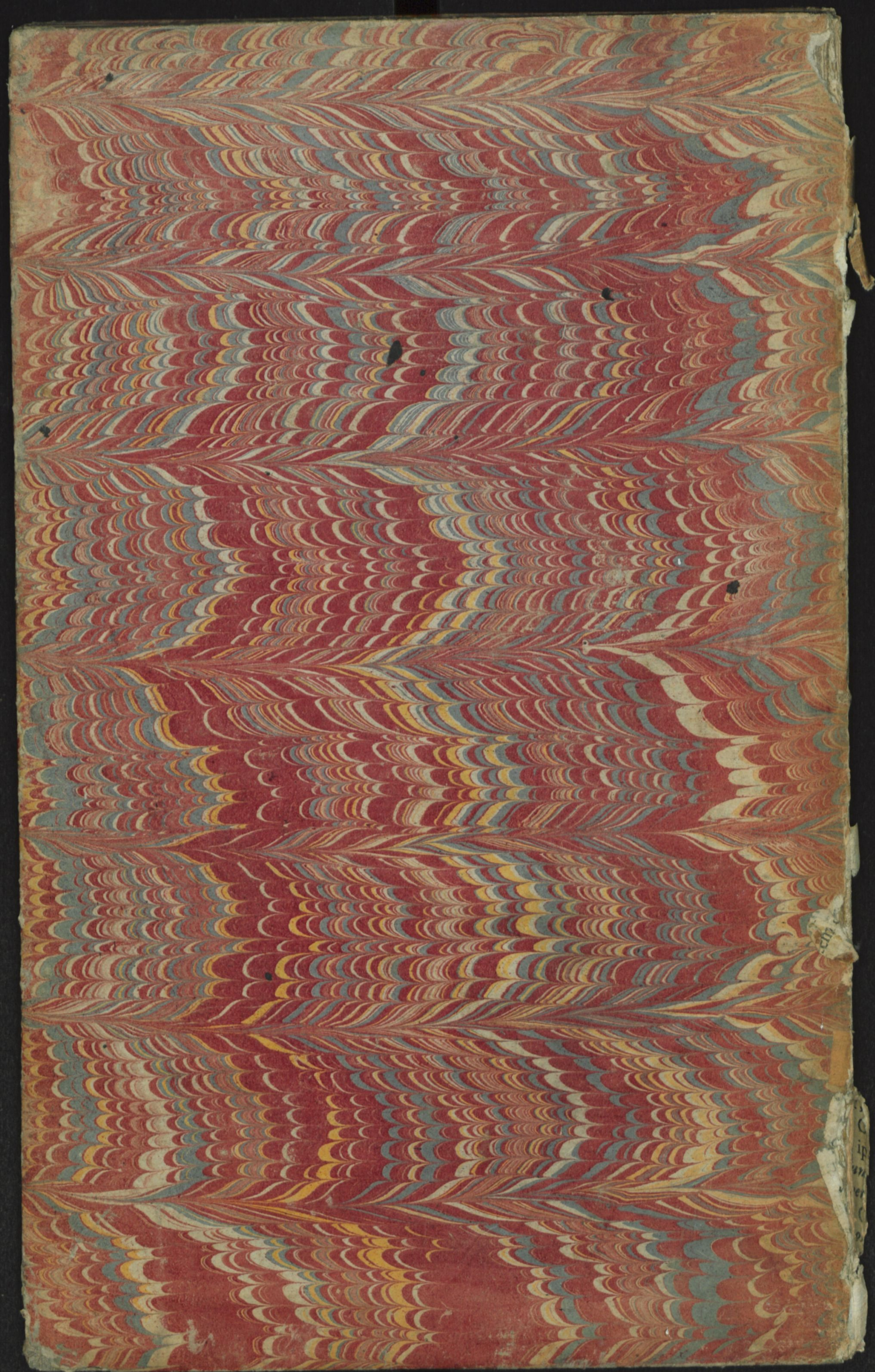
ULB Halle 3
 004 765 249

WMA

n. 5

Crat. 104 Misc. T, 5. Fol.

M. 1, 94.

